

Vijesti.ba: Intervju sa visokim predstavnikom Valentinom Inzkom

Razgovarala: Nevena Ćosić

Vijesti.ba: Gospodine Inzko, hoće li OHR reagovati ako Centralna izborna komisija (CIK) pri donošenju odluke o raspodjeli mandata za Dom naroda FBiH prekrši Ustav Federacije BiH?

Valentin Inzko: OHR je više puta istaknuo da je šteta da političke stranke nisu uspjele putem pregovora doći do rješenja i pronaći formulu za popunjavanje Doma naroda Federacije BiH. Međunarodna zajednica, konkretnije EU i SAD, pokazala je puno dobre volje da pomogne u postizanju sporazuma, ali nije bilo spremnosti za kompromis. Naš stav u vezi Doma naroda Federacije i primjeni Ustava Federacije BiH, koji smo ponavljali u nekoliko navrata, uvijek je bio principijelan: do okončanja izborne reforme, Ustav Federacije BiH treba se primjenjivati u cijelosti, i kada se radi o popisu i kada se radi o takozvanom pravilu 1/1/1. Dozvoliti Izbornom zakonu BiH prvenstvo u odnosu na Ustav Federacije BiH, u dijelu koji se odnosi na sastav institucija Federacije, može imati vrlo ozbiljan utjecaj u budućnosti.

Vijesti.ba: Imate li Vi saznanja o tome da li je li popis stanovništva iz 2013. godine završen i konačan, te kao takav relevantan kao osnov za raspodjelu mandata?

Valentin Inzko: Nije na OHR-u da ima stav o tom pitanju. Nadležne institucije u BiH su već prezentirale svoje mišljenje i ono je poznato i široj javnosti.

Vijesti.ba: Šta bi za BiH značilo da se ukine princip da se u Dom naroda bira po jedan predstavnik iz svakog naroda iz

svakog kantona ukoliko je takav izabran u kantonalnu skupštinu?

Valentin Inzko: Ovim principom osigurava se da svi konstitutivni narodi iz svakog kantona imaju svoje predstavnike u Domu naroda Federacije BiH. Jednostavno rečeno, ovaj princip je jedan od načina da se osigura ravnopravnost svih konstitutivnih naroda širom BiH. Stoga se radi o osnovnom elementu BiH kao multietničkom društvu i elementu dugotrajne stabilnosti zemlje. U Federaciji je takozvana formula 1/1/1 dio Ustava Federacije BiH. Znamo da je jedna politička stranka osporila ovu ustavnu odredbu. Do donošenja odluke u tom predmetu, ova odredba se nastavlja primjenjivati i nije na jednoj instituciji da odluči hoće li je primjenjivati ili ne. To bi bila prevelika odgovornost koju bi ta institucija na taj način preuzela na sebe.

Vijesti.ba: Kako komentarišete zaključak lidera SNSD-a i HDZ-a, Milorada Dodika i Dragana Čovića, da treba zatvoriti Kancelariju visokog predstavnika u BiH?

Valentin Inzko: Odluku o okončanju mandata visokog predstavnika donosi Upravni odbor Vijeća za provedbu mira i Vijeće sigurnosti UN-a. Kao što vjerovatno znate, Vijeće za provedbu mira je 2008. godine usvojilo "Program 5+2" – niz uslova i ciljeva koje organi vlasti u BiH moraju ispuniti i ostvariti prije zatvaranja OHR-a. Stoga bi najbolji način da političari ubrzaju zatvaranje OHR-a bio provođenje ovog programa, a posebno drugog cilja koji je njime predviđen: "pozitivna procjena situacije u BiH koju donosi Upravni odbor Vijeća za provedbu mira na osnovu potpunog poštivanja Daytonskog mirovnog sporazuma."

Vijesti.ba: Kako gledate na poruku Milorada Dodika da će inicirati zajednički stav Predsjedništva BiH prema Briselu da BiH što prije dobije status kandidata?

Valentin Inzko: Pozdravljam najavu predsjednika Dodika, koju

ću shvatiti kao pokazatelj da je spreman uložiti energiju u pitanja u vezi sa EU. Nadam se da će članovi Predsjedništva BiH u mandatu 2018.-2022. biti u stanju da stvore i konstruktivno doprinesu generalno pozitivnoj političkoj klimi, u kojoj će fokus biti na pitanjima vezanim za integraciju u EU kao i na drugim konkretnim pitanjima, poput ekonomije, obrazovanja i zdravstva. Uzgred, moj stav o tome je već godinama jasan, a to je da Bosni i Hercegovini treba ranije dati status kandidata, a samo članstvo kasnije, kada budu ispunjeni uvjeti. Drago mi je da se predsjedavajući Dodik i ja slažemo u vezi sa ovim.

Vijesti.ba: Kako tumačite tvrdnje HDZ-a da je izbor Željka Komšića za člana Predsjedništva BiH iz reda hrvatskog naroda nelegitiman, a njegova pobjeda čak nezakonita i protivna Dejtonu? Je li to tačno i kako gledate na identičan stav Hrvatske po ovom pitanju?

Valentin Inzko: Shvatam da su emocije uzburkane, ali pogledajmo pravnu situaciju u vezi s tim. Prvo, način izbora članova Predsjedništva utvrđen je Ustavom BiH i Izbornim zakonom. Propisi koji su bili na snazi tokom općih izbora 2018. su isti oni koji su se primjenjivali tokom prethodnih izbora, i Ustavni sud nikada nije izrazio sumnju oko njihove primjene. Ukoliko političke stranke žele da izmijene način izbora članova Predsjedništva, to mogu učiniti tako što će te propise izmijeniti u Parlamentu. Moja je uloga, kao tumača civilnog aspekta Mirovnog sporazuma, da osiguram da se postojeće ustavne odredbe primjenjuju sve dok se to ne uradi.

Također, važno je istaći da Ustav podrazumijeva da svaki član Predsjedništva predstavlja ne samo svoj konstitutivni narod nego i entitet iz koga je izabran te zemlju u cjelini. To se vidi i u zakletvi koju novoizabrani članovi Predsjedništva moraju položiti prije stupanja na dužnost.

Vijesti.ba: Kada biste uspostavljali dijagnozu stanja u BIH – kakva bi ona bila i šta je lijek?

Valentin Inzko: Po mom mišljenju to pitanje ima dvije dimenzije. S jedne strane, Bosni i Hercegovini je prije potrebno da promijeni paradigmu "kako se vodi politika." Trenutno su građani i zemlja manje bitni od potreba političkih stranaka i njihovih elita. To se mora promijeniti i to tako da građani i zemlja postanu prioritet. Druga dimenzija gdje je potrebna promjena je učestvovanje građana u političkom životu. Ono mora biti aktivno i ustrajno. Aktivno političko učešće ne bi se smjelo svoditi na glasanje svake dvije godine. Zahtijevanje odgovornosti političara traži stalni angažman. To funkcionira samo ako postoje stalni naponi i aktivno učešće građana. Samo angažmanom na ova dva fronta možemo vidjeti odlučne promjene u bosanskohercegovačkom društvu.

Također, ljudi su duboko razočarani u stanje u oblasti pravosuđa. I tu postoji ogromna potreba za promjenom.